

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

Taalpact Rijn en Venen

september 2023

de Bibliotheek

Rijn en Venen

Voorwoord

Voor je ligt het Taalpact Rijn en Venen 2023. Gemeenten en instellingen hebben in dit Taalpact afspraken gemaakt en doelen gesteld. Al die afspraken gaan over heldere, toegankelijke taal voor iedereen. Het is een werkdocument; ambities en (tussen)doelen zullen jaarlijks worden bijgesteld of aangescherpt als dat nodig is.

In Nederland hebben ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder grote moeite met lezen, schrijven en rekenen. Dat noemen we laaggeletterdheid. Vaak heeft iemand dan ook beperkte digitale vaardigheden. Het omgaan met een computer of een smartphone vindt men lastig. Niet goed kunnen lezen, schrijven en/of rekenen of niet digitaalvaardig zijn heeft gevolgen. Men vindt bijvoorbeeld minder snel een baan of heeft minder grip op geldzaken. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn (meestal) geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar het niveau is onvoldoende om volwaardig in de samenleving mee te doen. Het is belangrijk dat degenen die brieven schrijven, websites bouwen en procedures bedenken rekening houden met inwoners met een taal- of computerachterstand. Bovendien: heldere, eenvoudige communicatie is niet alleen belangrijk voor de inwoners met een taal- of computerachterstand, iedereen heeft baat bij heldere taal.

Wij zijn trots op dit eerste Taalpact Rijn en Venen 2023 en op alle deelnemers die zich aan dit Taalpact verbinden. Wij geloven in deze aanpak van laaggeletterdheid en hopen dat we elk jaar meer partijen kunnen enthousiasmeren zich bij dit Taalpact aan te sluiten.

Namens,
Gemeente Alphen aan den Rijn
Gemeente Nieuwkoop
Gemeente Kaag en Braassem
Gemeente Zoeterwoude
Bibliotheek Rijn en Venen
Stichting Lezen en Schrijven

Wat is dit Taalpact?

Dit Taalpact is een overzicht van gemaakte afspraken tussen gemeenten, instellingen/organisaties en Bibliotheek Rijn en Venen om de laaggeletterdheid in de Rijnstreek via concrete acties aan te pakken dan wel te voorkomen. Laaggeletterdheid ongeacht of Nederlands de eerste of tweede taal is.

Hierin zijn we ambitieus; het aanpakken van laaggeletterdheid vraagt om een jarenlange inzet, daar zijn alle deelnemers zich van bewust.

De acties zijn verschillend in omvang en bereik. Het totale overzicht van de acties laat duidelijk zien wat er al gedaan wordt, in welk stadium acties zich bevinden en welke acties nog wenselijk zijn en/of ontwikkeld worden. Dit overzicht wordt regelmatig aangepast naar de meest actuele stand van zaken. Dit Taalpact is door alle deelnemende gemeenten, Bibliotheek Rijn en Venen en Stichting Lezen en Schrijven ondertekend in september 2023.

Hoe werkt het Taalpact?

In dit Taalpact staan acties geordend per programmalijn. Elke programmalijn valt onder de coördinator, behalve programmalijn 1. Deze wordt uitgevoerd door de vier deelnemende gemeenten.

De deelnemende organisaties binnen een programmalijn spreken elkaar regelmatig. Voor sommige acties wordt nog naar een uitvoeringsorganisatie gezocht. Dat zou één van de organisaties kunnen zijn die in een

eerder stadium hebben meegedacht over dit Taalpact. Daarnaast is het voor organisaties mogelijk om zich bij een programmalijn aan te sluiten. We nodigen hen daartoe nadrukkelijk uit. Nieuwe doelen worden aan het Taalpact toegevoegd.

Alle deelnemende organisaties maken (half)jaarlijks afspraken met elkaar en gaan met hun eigen doelen aan de slag.

Alle deelnemende organisaties maken (half)jaarlijks afspraken met elkaar en gaan met hun eigen doelen aan de slag.

De rol van de coördinator

Hij/zij is het eerste aanspreekpunt voor deelnemende organisaties binnen het Taalpact Rijn en Venen 2023 voor programmalijnen 2 t/m 5. De coördinator is niet verantwoordelijk voor het uitvoeren van de acties door de deelnemende organisaties, maar houdt met hen contact over de tussentijdse voortgang. Verlopen de acties naar wens? Worden de doelen tijdig behaald? Loopt men ergens tegenaan?

Waar is verbetering of aanpassing nodig?
Kan het kernteam adviseren of ondersteunen?
De coördinator past, op basis van de evaluaties, (half)jaarlijks het overzicht van de acties in de programmalijnen aan en adviseert het kernteam over het structureel inbedden van het Taalpact en over de coördinatie van het Taalpact/actielijnen.

Kernteam

Het kernteam bestaat uit een vertegenwoordiger van gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop, Kaag en Braassem, Zoeterwoude, DigiTaalhuis Rijn en Venen en de coördinator, tevens voorzitter van dit overleg.

Zij bespreken op regelmatige basis de algehele voortgang van het Taalpact en passen eze indien

nodig aan. Daarnaast kunnen deelnemende organisaties een beroep op hun expertise en ervaring doen bij de uitvoering van activiteiten. Het kernteam wordt ondersteund en geadviseerd door Stichting Lezen en Schrijven.

Programmaliijnen

1

De eigen rol van de gemeente

Gemeenten hebben een voorbeeldfunctie en dragen actief bij aan de aanpak van laaggeletterdheid zowel voor de inwoners als voor de eigen medewerkers. In deze programmaliijn staan de acties die gemeenten (willen gaan) ondernemen of hebben ondernomen om de communicatie richting inwoners te verhelderen, en wat zij doen voor de eigen medewerkers.

2

Werk en participatie

Het is belangrijk dat een werknemer de informatie van zijn/haar werkgever goed begrijpt. Dat maakt een werkplek veiliger en prettiger. De acties in de programmaliijn zorgen ervoor dat mensen blijven leren en zich blijven ontwikkelen om hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt te vergroten.

3

De aanpak van armoede en schulden

De acties in deze programmaliijn zijn erop gericht dat mensen voldoende kunnen lezen, schrijven en rekenen, omdat dit een voorwaarde is om een stabiele financiële situatie te krijgen en te houden. Het herkennen van situaties waarin mensen hiertoe onvoldoende in staat zijn, en doorverwijzen naar de nodige ondersteuning, hoort hier ook bij.

4

Het voorkomen van laaggeletterdheid

Wie zelf moeite heeft met lezen en schrijven, rekenen of computervaardigheden kan ook kinderen niet goed helpen. De acties in deze programmaliijn willen laaggeletterdheid bij kinderen en hun ouders voorkomen.

5

Gezondheid en welzijn

De acties in deze programmaliijn zijn erop gericht informatie over gezondheid, gezondheidsrisico's en een gezonde levensstijl voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk te maken.

De eigen rol van de gemeente

AANSPREEKPUNT: de deelnemende gemeenten

Afspraken/acties 2023 en 2024	Wie? Welke organisatie gaat ermee aan de slag?
Toegankelijkheid van de diensten van de gemeenten (B1-niveau, pictogrammen, informatie digitaal en fysiek beschikbaar, inloopspreekuren etc.)	Alle deelnemende gemeenten Alphen aan den Rijn: Alphense schrijfwijze en pilot Duidelijke Taaltool Nieuwkoop, Kaag en Braassem en Zoeterwoude: ambtenaren getraind schrijven B1-niveau
Begrijpelijke communicatie (afbeeldingen, teksten en filmpjes B1-niveau en voorleesfunctie). Eigen externe communicatie burgerzaken passend voor de doelgroep maken. Meer met afbeeldingen/pictogrammen werken voor ID/rijbewijzen, inschrijvingen, aangifte geboorte, huwelijk, overlijden etc.	Alle deelnemende gemeenten, communicatieafdelingen
Laaggeletterdheid als voorwaarde in subsidieverordening/subsidieregeling (d.w.z. in subsidieverstrekking als eis om aandacht voor laaggeletterdheid hebben)	Alle deelnemende gemeenten
Vergroten van bekendheid over (voorkomen) van laaggeletterdheid o.a. door communicatie	Alle deelnemende gemeenten In Alphen aan den Rijn: Prominente Taalmaatjes (gestart in 2023)
Inzet (nieuwe) taalambassadeurs om als ervaringsdeskundigen anderen te motiveren ook aan de slag te gaan	Kernteam (contact Rijnstreek-breed en in afstemming met HR)
Training herkennen en doorverwijzen eigen medewerkers gemeente (+train de trainer)	Kernteam (contact Rijnstreek-breed) Zoeterwoude: start najaar 2023 Kaag en Braassem: medewerkers Driemaster zijn getraind Ambtenaren Serviceplein Alphen aan den Rijn getraind op herkennen
↓	

Toegankelijke dienstverlening realiseren op het Serviceplein (subregio Rijnstreek) en overige dienstverlening van de gemeente Alphen (taalmeter > aanpassen dienstverlening)	Nieuwkoop, Kaag en Braassem, Alphen aan den Rijn constant punt van aandacht
Warme overdracht naar DigiTaalhuis organiseren	DigiTaalhuis Rijn en Venen i.s.m. Serviceplein (taalmeter) constant punt van aandacht

2

Werk en participatie

AANSPREEKPUNT: de coördinator

Afspraken/acties 2023 en 2024	Wie?
Taal op de werkvloer is gerealiseerd, uitbreiding onderzoeken	Nader te bepalen
Mensen die in de WW of de bijstand zitten structureel screenen op laaggeletterdheid en waar nodig doorverwijzen	Op Holland Rijnland niveau gesprek aangaan met UWV
Taalaanbod voor arbeidsmigranten organiseren op de werkvloer	Arbeidsmigranten en Oekraïners maken gebruik van Webtrajecten. Stichting !Triggr organiseert taallessen voor mensen met Poolse achtergrond in Ter Aar
Ontwikkelen en beschikbaar stellen van stages waarbij óók veel geoefend wordt met de Nederlandse taal en te participeren	DigiTaalhuis Rijn en Venen, Participatie Academie en Sociaal makelaar Nieuwkoop
Geven van de training 'Herkennen en doorverwijzen van laaggeletterdheid' aan alle medewerkers van leerwerktrajecten, jobcoaches, HR-medewerkers etc.	Alle deelnemende gemeenten
Geven van een taaltraining gericht op het behalen van het veiligheidscertificaat VCA	DigiTaalhuis Rijn en Venen maakt behoefte-inventarisatie

Cursussen en taalonderwijs geven aan mensen met een (taal)achterstand. De cursussen richten zich op bijvoorbeeld zelfbewustzijn en zelfredzaamheid	Nader te bepalen
Organiseren van camouflageaanbod i.s.m. welzijnsinitiatieven (bijvoorbeeld werken aan taalvaardigheden bij gezamenlijk koken activiteiten)	In de gemeente Nieuwkoop is de Participatie Academie hier actief in
Ontwikkelen en geven van taalcursussen voor arbeidsmigranten op plekken waar zij elkaar ontmoeten	Nader te bepalen
Organiseren van een warme overdracht naar het DigiTaalhuis van deelnemers/ werknemers die bijvoorbeeld een taaltraject volgen	DigiTaalhuis Rijn en Venen e.a. Meer mensen bij het TaalCafé laten aansluiten

3

De aanpak van armoede en schulden

AANSPREEKPUNT: de coördinator

Afspraken/acties 2023 en 2024	Wie?
Cursus financiën in begrijpelijke taal voor NT1 en NT2	Nieuwkoop, Kaag en Braassem (Driemaster), Alphen aan den Rijn Kaag en Braassem: Geldplan is op B1-niveau voor statushouders Echt Nederlands geeft training 'financiële vaardigheden' aan statushouders Stichting SchuldHulpMaatje helpt mensen leren budgetteren (Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn) Geldfit inzetten vanuit het Serviceplein
Papierwinkel opzetten	Nieuwkoop (opstartfase), Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem gerealiseerd

Herkennen en doorverwijzen voor alle organisaties met klantcontact op financieel gebied	Rijnstreek-breed / alle deelnemende gemeenten
Inzetten camouflage-aanbod op gebied van geld, administratie en financiën Let op: geen nieuw aanbod ontwikkelen maar bestaand aanbod beter ontsluiten	Kaag en Braassem: Geldplan is op B1-niveau voor statushouders
Warme overdracht naar DigiTaalhuis organiseren	Partijen rondom schuldenproblematiek i.s.m. DigiTaalhuis Rijn en Venen. Kaag en Braassem: Driemaster verwijst naar Belastingspreekuur en IDO (en zoeken vrijwilligers voor extra spreekuur papierwinkel tegelijkertijd met IDO in de Bibliotheek), Driemaster verwijst actief naar Klik & Tikcursussen
Consulenten en sociaal team worden getraind op herkennen en doorverwijzen	Zoeterwoude, cursus i.s.m. Lezen en Schrijven

4

Het voorkomen van laaggeletterdheid

AANSPREEKPUNT: de coördinator

Afspraken/acties 2023 en 2024	Wie? Welke organisatie gaat ermee aan de slag?
Taalaanbod inventariseren voor de LVB groep	Nieuwkoop
I.s.m. de Bibliotheek BoekStart – leren lezen, taalverwerking en signalerende functie. Met inzet BoekStartcoaches in CJG's	In alle deelnemende gemeenten
BoekStart (BoekStartkoffertje/bonnen, BoekStartcoach, BoekStart in de kinderopvang)	In alle deelnemende gemeenten in uitvoering
VoorleesExpress	In alle deelnemende gemeenten in uitvoering
DoorleesExpress	Gerealiseerd in Alphen aan den Rijn

↓

Ontwikkelen en inzetten van camouflage-aanbod op vindplaatsen zoals scholen en KDV's	Alle deelnemende gemeenten Babyclub gaat in Ter Aar (Nieuwkoop) starten vanuit de kinderopvang
Cursussen herkennen en doorverwijzen voor onderwijs, kinderopvang, jongerenwerkers, jgz, jeugdhulpmedewerkers en verenigingen	Alle deelnemende gemeenten
In elke gemeente een DigiTaalhuis met duidelijke doorverwijsfunctie voor laaggeletterdheid	Gerealiseerd DigiTaalhuis Rijn en Venen
Warme overdracht naar DigiTaalhuis organiseren	Gemeenten i.s.m. DigiTaalhuis Rijn en Venen
Kennis en bewustzijn vergroten bij professionals en ouders	Nader te bepalen

5

Gezondheid en welzijn

AANSPREEKPUNT: de coördinator

Afspraken/acties 2023 en 2024	Wie?
Programma Positieve gezondheid: Bevordering gezonde keuzes, voorkomen eenzaamheid etc.	Samenwerking DigiTaalhuis Rijn en Venen en Driemaster, Zoeterwoude i.h.k. Positieve gezondheid
Inzetten Cursus Gezondheidsvaardigheden en Gezonde leefstijl voor NT1 en NT2 zoals Voel je goed ! > programma Positieve gezondheid	Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop: inzetten op de jeugd
Training herkennen en doorverwijzen voor (vrijwilligers) gezondheidsorganisaties en zorgprofessionals	Rijnstreek-breed
Onderwerp opnemen in convenant wijk Samenwerking	Kaag en Braassem en Nieuwkoop beraden zich hierop
	↓

Inzetten-camouflage aanbod op gebied van gezondheidsvaardigheden bij vindplaatsen zoals Sportclub, Kookcafé etc.	Welzijn op recept wordt in Nieuwkoop opgezet
Laaggeletterdheid signaleren is vanzelfsprekend onderdeel van stress-sensitief werken	Nieuwkoop, Kaag en Braassem: onderdeel van sociale activering (gerealiseerd) Alphen aan den Rijn wordt stress-sensitief gewerkt, training is gevolgd
Afspraken maken met taalaanbieders over aandacht voor gezondheid	Echt Nederlands heeft het in lesprogramma opgenomen
Filmpjes maken in plaats van folders voor toekomstige ouders zodat zij de informatie beter begrijpen	Nieuwkoop
Beschikbare informatie over gezondheid in begrijpelijke taal (materiaal van Pharos, LenS, Steffie) is bij alle partners bekend en wordt ingezet	Alle gemeenten en betrokken partners
Warme overdracht naar DigiTaalhuis organiseren	Huisartsen, fysiotherapeuten, diëtisten etc. i.s.m. DigiTaalhuis Rijn en Venen Kaag en Braassem: Driemaster neemt dit mee naar hun zorgpartners
Taalpunt realiseren	Nader te bepalen

Monitoring, evaluatie en voortgang

Elk jaar in september wordt er een nieuwe versie van het Taalpact Rijn en Venen online geplaatst op de websites van de aangesloten gemeenten en de Bibliotheek Rijn en Venen. Het kernteam komt elke 6 à 8 weken bij elkaar

om de voortgang van het Taalpact te monitoren en te evalueren. Elke september worden de doelen voor het komende jaar vastgelegd en worden, indien nodig, de acties in de programmalijnen aangepast / aangevuld.

Financieel

Jaarlijks wordt er vanuit het regionale budget in het kader van tegengaan laaggeletterdheid een bedrag van € 40.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van dit Taalpact.

Het kernteam beslist over de besteding van het budget. Een deel van dit bedrag is

beschikbaar voor de coördinatie en een deel voor activiteiten. Voor vragen hierover kan je terecht bij de coördinator.

Colofon

September 2023

Bibliotheek Rijn en Venen, Alphen aan den Rijn,
Kaag en Braassem, Nieuwkoop, Zoeterwoude en
Stichting Lezen en Schrijven

Ontwerp: studioBoven grafisch ontwerp